

متفکران اسلامی فلسفه تحلیلی را قبول ندارند/ اندیشمندان اسلامی معتقد به نظام‌سازی هستند

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران با اشاره به اینکه متفکران اسلامی، فلسفه تحلیلی را قبول ندارند ممکن است فلسفه های موجود مغالطاتی داشته باشد و اندیشمندان با فلسفه تحلیلی آن مغالطات را نشان دهند، اما این طور نتیجه گیری نمی کنند که هیچ نوع نظریه پردازی و هیچ نظام فلسفی نمی توان ارائه داد.

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران با اشاره به اینکه متفکران اسلامی، فلسفه تحلیلی را قبول ندارند ممکن است فلسفه های موجود مغالطاتی داشته باشد و اندیشمندان با فلسفه تحلیلی آن مغالطات را نشان دهند، اما این طور نتیجه گیری نمی کنند که هیچ نوع نظریه پردازی و هیچ نظام فلسفی نمی توان ارائه داد.

حجت الاسلام دکتر رضا برنجکار، درباره نبود نظام سازی از سوی متفکران معاصر برخلاف متفکران پیشین به خبرنگار مهر گفت: به صورت کلی نظام سازی در جهان کم & shy؛ رنگ شده است. معروف است که آخرین نظام ساز فلسفه، هگل بود. بعد از آن دو مکتب مهم فلسفی یعنی فلسفه تحلیلی و فلسفه اگزیستانسیالیسم هر دو از سر مخالفت با نظام سازی برآمدند و اصلاً نظام سازی را امری محال دانستند.

این استاد حوزه، درباره وجه تمایز تفکر غرب و تفکر اسلامی برای نظام سازی در جهان معاصر گفت: تفکر رایج در غرب مبنی بر این است که دیگر نمی & shy؛ توان نظام سازی فلسفی داشته باشیم، این در حالی است که متفکران جهان اسلام با رد این گفته، معتقد به نظام سازی هستند. این نوع تفکر در جهان اسلام منجر به تشکیل دو گروه شده است؛ از یک سو گروهی که نظام & shy؛ های متفکران گذشته مثل ابن سینا، سهروردی، ملاصدرا را بی چون و چرا می & shy؛ پذیرند و آن را بی عیب و نقص انگاشته و نیازی به تعریف نظام جدیدی نمی & shy؛ بینند، از سوی دیگر گروهی قرار دارند که معتقدند قدرت و توانایی ساخت نظام را ندارند.

وی افزود: گروه اول را می & shy؛ توان به دو مجموعه تقسیم کرد، پیروان فلسفه مشاء و پیروان حکمت متعالیه. برخی از متفکران امروز معتقد به فلسفه مشاء هستند و این نظام را به عنوان یک فلسفه بی عیب و نقص قبول کرده & shy؛ اند، البته ممکن است در این میان پاورقی & shy؛ هایی نیز داشته باشند؛ مجموعه دیگر که اتفاقاً از نظر تعداد بر دسته اول برتری دارند نظام ملاصدرا را پذیرفته & shy؛ اند هرچند که ممکن است نکاتی هم برای بیان داشته و به آن اضافه کرده باشند، اما طرفدار سرسخت این حکمت به شمار می & shy؛ آیند. وجه مشترک این دو مجموعه در این است که اعتقادی به نظام جدید ندارند، طرفداران هر یک از حکمت ها، آنرا کامل می دانند و نهایت امر را در اضافه کردن نکات مختصری در حد پی نوشت به این موضوعات می & shy؛ دانند.

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران با اشاره به اینکه نمی & shy؛ توان به بیان عدم توانایی در نظام سازی ایرادی وارد کرد، ادامه داد: اگر نظامی را بپذیریم و آن را قابل نقد نبینیم و معتقد به ظهور نظام جدید نباشیم، بحث برانگیز است. مشکل این است که عده ای از متفکران معاصر با تصور اینکه اندیشمندان گذشته نابغه بوده و حرف اول و آخر را گفته & shy؛ اند از نظام سازی اجتناب می & shy؛ کنند، غافل از اینکه این برداشت نه از دید اسلام پذیرفتنی است، نه با عقل همخوانی دارد.

وی با بیان اینکه تنها 14 معصوم مرتکب نقل اشتباه نمی & shy؛ شوند، گفت: از نظر عقلی هر کسی ممکن است اشتباهاتی داشته باشد. باید برای نظام سازی اجتهاد کنیم، اگر اشکالات در حدی نبود که مباحث زیربنایی دچار مشکل شود باید در پی تأسیس یک نظام جدید باشیم. در این بین تصور افرادی که از روی حسن نیت اشکال جدید وارد نمی کنند نیز درست نیست.

حجت الاسلام برنجکار با بیان اینکه فلسفه تحلیلی به یک معنا اصلاً فلسفه نیست و در واقع قصد دارد با تحلیل، فلسفه را رد کند، افزود: کانت با فلسفه نقدی نشان داد که فلسفه ممکن نیست. در واقع همان مباحثی که در کتاب «نقد عقل محض« مطرح شده را فلسفه کانت می­ گویند، البته باید بدانیم به یک معنا ریشه­ های فلسفه تحلیلی در صحبت­ های کانت است و قبل از کانت در هیوم بود. در واقع هیوم و کانت پدران معنوی فلسفه تحلیلی به شمار می­ آیند.

وی با اشاره به اینکه کانت اساس و مبانی فلسفه تحلیلی را بیان داشته است و متفکران این فلسفه، خود را به او و هیوم مدیون می­ دانند، گفت: انسان مخالف نظام سازی فلسفی نیست بلکه فلسفه تحلیلی مخالف هر نوع نظریه پردازی فلسفی است. فلسفه یا مغالطه است یا وارد شدن به حوزه­ ای که در توان و وظیفه­ اش نیست. غربی ها با تحلیل گزاره­ ها قصد دارند این طور نشان دهند که مباحث فلسفی، اطلاعات جدیدی به ما نمی­ دهد یا اینکه اساساً یک علم تجربی است.

این استاد حوزه یادآور شد: متفکران فلسفه تحلیلی با تحلیل فلسفی این طور بیان می­ کنند که نظریه­ های فلسفه اشکال دارد، مغالطه است و اساساً علم تحلیلی بر مبنای شناخت واقعیت است. بنابراین رواج فلسفه تحلیلی مانع نظام سازی و نظریه پردازی است.

وی در پایان خاطر نشان کرد: متفکران اسلامی، فلسفه تحلیلی را قبول ندارند ممکن است فلسفه های موجود مغالطاتی داشته باشد و اندیشمندان با فلسفه تحلیلی آن مغالطات را نشان دهند، اما این طور نتیجه­ گیری نمی­ کنند که هیچ نوع نظریه پردازی و هیچ نظام فلسفی نمی­ توان ارائه داد. در واقع استفاده اینچنینی از فلسفه تحلیلی اثبات می کند که فلسفه­ های موجود اشکال دارد اما هیچ گاه باعث نمی­ شود که این تصور بوجود آید که فلسفه و نظام فلسفی ناممکن است.